

הזו היא ירשת העולם. ולכן זה עוזב אותה וזה נוטל אותה ויורש אותה.

אמר לו, יפה אמרת, אבל דבר נסתר יותר הוא, ובני העולם לא יודעים ולא מסתכלים, שהרי בשעה שפן אדם יוצא מהעולם, נפשו נסתרת עמו, ועד שלא יוצאת, עיני האדם רואות מה שרואות, כמו שבארנו (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי - בחייהם לא רואים, אבל במיתתם רואים. ועיניו פקוחות מאותו מראה שראה, ואותם שעומדים עליו צריכים לשים יד על עיניו ולסגור אותם, משום מה שלמדנו בסוד נימוסי העולם, שבשעה שעינו נשארות פקוחות מאותו מראה נכבד שראה - אם זכה לבן, הבן מקדים לשים ידו על עיניו ולסגור אותם, כמו שכתוב ויוסף ישית ידו על עיניו. משום שהרי מראה אחר לא קדוש מזדמן כנגדו, והעין שראתה פעם מראה קדוש עליון, לא תסתכל במראה אחר.

ועוד, שאותה נפש סמוכה כנגדו בבית, ואם העין נשארת פקוחה ואותו מראה אחר ישרה על עינו - בכל מה שמסתכל מתקלקל, ואין זה כבוד העין, וכל שפן מקרוביו, וכל שפן מן המת, שאין כבודו להסתכל במה שלא צריך ולהשרות על עינו דבר אחר. לאחר כך מתכסה בעפר, והרי התעוררו החברים על דין הקבר מהו, וכבוד הוא שיסתם העין מהפל על ידי בנו שהשאיר בעולם.

בא ראה, כל שכעת הימים, הנפש הולכת מהבית לקבר, ומהקבר לבית, ומתאבלת עליו, ושלש פעמים ביום נדונים כאחד הנפש והגוף, ואין מי

ירוותת עלמא. ובגני כף, האי שביק ליה, והאי נטיל ליה, וירית ליה.

אמר ליה, שפיר קאמרתי, אבל מלה סתימא איהו יתיר, ובני עלמא לא ידעין, ולא מסתכלן, דהא בשעתא דבר נש נפיק מעלמא. נפשא דיליה טמירא עמיה, ועד לא נפקת, עינוי דבר נש חמו מה דחמו, כמה דאוקימנא דכתיב, (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי. בחייהוין לא חמאן, אבל במיתתהוין חמאן.

ועינוי פקיתן מההוא חיזו דחמא, ואינון דקיימין עליה, בעא לשואה ידא על עינוי, ולאסתמא עינוי, בגין ההוא דאוליפנא ברזא דנמוסי עלמא. דבשעתא דאשתארו עינוי פקיתן, מההוא חיזו יקירא דחמא. אי זכי לבר, ברא קדים לשואה ידיה על עינוי ולאסתמא לון, כמה דכתיב ויוסף ישית ידו על עיניו. בגין דהא חיזו אחרא דלא קדישא אנדמנת לקבליה, ועינא דחמא השתא חיזו קדישא עלאה, לא יסתפל בחיזו אחרא.

ועוד, דההוא נפש סמיכת לקבליה בביתא, ואי אשתאר עינא פקיחא, וההוא חיזו אחרא ישרי על עינוי, בכל מה דאסתפל אתלטיא, ולא יקרא דעינא הוא, וכל שפן מקריבוי, וכל שפן מן מיתא, דלאו יקרא דיליה לאסתפלא במה דלא אצטריף, ולאשריא על עינוי מלה אחרא. לבתר אתפסיא בעפרא, והא אתערו חבריא על דינא דקברא מהו. ויקרא הוא, דיסתים עינא מן פלא, על ידא דבריה דשבק בעלמא.

תא חזי, פל שבעה יומין, נפשא אזלא מביתא לקברא, ומקברא לביתא, ואתאבלת עליה, ותלת זמנין ביומא, אתדנו

שְׂיֹדֵעַ בְּעוֹלָם וַיִּשְׁגַּיֵּחַ לְעוֹרֵר אֶת הַלֵּב.

אֲחֵר כֶּף הַגּוֹף נִטְרָד, וְהַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת וּמִתְרַחֶצֶת בְּגִיהָנָם, וַיִּצְאֵת וּמִשׁוֹטְטֵת בְּעוֹלָם וּמִבְקָרֵת אֶת קִבְרוֹ, עַד שְׁמֵתִלְבֶּשֶׁת בְּמָה שְׁמֵתִלְבֶּשֶׁת.

אֲחֵר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ כָּלָם נִחִים. הַגּוֹף נִשְׁאָר וְיֵשׁוּ בְּעַפְרָה. הַנֶּפֶשׁ נִצְרָרֶת וּמְאִירָה בְרוּחַ, בְּמִלְבוּשׁ שְׁמֵתִלְבֶּשֶׁת. הַרוּחַ מִתְעַנְגֶּת בְּגֵן עֵדֶן, וְהַנֶּפֶשׁ מֵה עוֹלָה לְצִוּוֹר שֶׁל עֵנַג כֹּל הַעֲנֻגִים, וְהַכֹּל נִקְשָׁר זֶה בְּזֶה לְזַמְנִים יְדוּעִים.

בֵּא רָאָה, אוֹי לָהֶם לְבִנֵי אָדָם שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מוֹדְעִים עַל מָה עוֹמְדִים, וְנִשְׁכַּח מֵהֶם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה. שֵׁשׁ מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְמַעֲלָה, וַיֵּשׁ מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְמִטָּה, וַיֵּשׁ מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכֹּל צְרִיף לוֹ לְאָדָם, וּמִיָּמֵינוּ מִמֶּשׁ כָּלָם נִתְקַנְּנִים, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

רַבִּי יְהוּדָה הִזְקֵן הַתְּרַגְּשׁ בְּדַעְתּוֹ יוֹם אֶחָד, וְהָרָאוּ לוֹ בְּחִלּוּמוֹ דְמוּת אַחַת מֵאוֹר שְׁלוֹ, חֲזָקָה, שְׂוֹהֶרֶת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. אָמַר לָהֶם, מָה זֶה? אָמְרוּ לוֹ, לְבוּשׁ שֶׁלְךָ לְמַדּוֹר הַזֶּה, וּמְאוֹתוֹ הַיּוֹם הִיָּה שְׁמֵת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יוֹם וַיּוֹם רְוַחֹת הַצְּדִיקִים יוֹשְׁבִים בְּלְבוּשֵׁיהֶם שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת בְּגֵן עֵדֶן וּמִשְׁבָּחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכִבוֹד עֲלִיוֹן. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (תהלים קמ) אֵף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָיִם אֶת פְּנֵיךָ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּתַחֲלָה מָה כְּתוּב? וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל וְגו', כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. מִי הַמִּטָּה? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רֹאשׁ

אֵף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָיִם (קמ)

כְּחֶדָא נִפְשָׁא וְגוֹפָא, וְלִית מָאן דִּידַע בְּעִלְמָא, וַיִּשְׁגַּח לְאַתְעָרָא לְבָא.

לְבַתָּר, גּוֹפָא אַתְטְרִיד, וְנִפְשָׁא אֲזֵלָא וְאַסְתַּחֲיָא (דף רכו ע"ב) בְּגִיהָנָם, וְנִפְקָא וְשָׂטָא בְּעִלְמָא, וּמִבְקָרָא לְקַבְרִיהָ, עַד דְּמֵתִלְבֶּשֶׁת בְּמָה דְּאַתְלַבֶּשָׁא.

לְבַתָּר תְּרִיסַר יְרַחֵי, נִיחִין כְּלָא. גּוֹפָא שְׂבִיק (שְׂבִיף) בְּעַפְרָא. נִפְשָׁא אַתְצְרִיר וְאַתְנַהִיר בְּרוּחָא, בְּמֵאנָא דְאַתְלַבֶּשׁ. רוּחָא אַתְעַנְג בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. נִשְׁמַתָּא סְלֵקָא לְצִוּוֹרָא דְעֲנֻגָּא דְכָל עֲנֻגִין. וְכִלָּא אַתְקַשֶׁר דָּא בְּדָא לְזַמְנִין יְדִיעֵן.

תָּא חֲזִי, וַי לֹן לְבִנֵי נִשָּׂא, דְלָא מִסְתַּכְּלִין וְלֹא יוֹדְעִין וְלֹא אֲשֵׁתְמוֹדְעִין, עַל מָה קְרִימֵי, וַיִּתְנַשֵּׂי מִנִּיְהוּ לְמַעַבְד פְּקוּדֵי אֲוִרִיתָא. דְּאִית פְּקוּדֵי אֲוִרִיתָא דְעַבְדֵי לְבוּשׁ יְקָר לְעִילָא. וְאִית פְּקוּדֵי אֲוִרִיתָא דְעַבְדֵי לְבוּשׁ יְקָר לְתַתָּא. וְאִית פְּקוּדֵי אֲוִרִיתָא דְעַבְדֵי לְבוּשֵׁי יְקָר לְהַאי עִלְמָא. וְכִלָּא אַצְטְרִיכֵן לִיה לְבַר נֶשׁ, וּמִן יוֹמוֹי מִמֶּשׁ, כְּלָהוּ מִתְתַקְנֵן, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא.

רַבִּי יְהוּדָה סָבָא, אַתְרַגִּישׁ בְּדַעְתִּיהָ יוֹמָא חַד, וְאַחֲזוּ לִיה בְּחִלְמִיהָ, חַד דִּיוִקְנָא מְנַהוֹרָא דִּילִיהָ, תְּקִיף, דְּאַזְדָּהָר לְאַרְבַּע סְטָרִין, אָמַר לָהּ, מָאִי הָאִי. אָמְרוּ לִיה, לְבוּשָׁא דִּילְךָ הוּא, לְדִיוֹרָא דְהַכָּא, וּמַהֲהוּא יוֹמָא הָוָה חַדִּי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יוֹמָא וַיּוֹמָא, רוּחִין דְּצְדִיקִיָּא יְתַבִּין בְּלְבוּשֵׁיהוֹן, שׁוֹרִין שׁוֹרִין בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וּמִשְׁבַּחֵן לְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, בִּיקְרָא עֲלָאָה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים

קמ) אֵף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָיִם